

نسل بومیان دیجیتال

فرصت‌های کم‌نظیر آموزش
به کمک فناوری

((مریم ایزی / دکترای تکنولوژی آموزشی))

هر چند در کشورهای توسعه‌یافته نزدیک به دو دهه از تولد مفهوم «بومیان دیجیتال» می‌گذرد و یادگیرندگان بومی دیجیتال در کشورهای توسعه‌یافته چهل ساله می‌شوند، اما بومیان دیجیتال در کشور ما به‌تازگی وارد دانشگاه شده‌اند و حتی در برخی مناطق کم‌برخوردار کشور، هنوز وارد دانشگاه نشده‌اند و سنین کودکی را می‌گذرانند. این نسل را پرسنکای (۲۰۰۱) به دلیل آشنایی و تکیه بر فناوری اطلاعات و ارتباطات «بومی دیجیتال» نامیده‌است که تقریباً بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۴ به دنیا آمده‌اند. تأخیر ۲۰ ساله ورود و همه‌گیری اینترنت نسبت به کشورهای توسعه‌یافته، موجب تأخیر تولد این نسل در ایران شده است.

اشاره

امروزه در محیط‌های آموزشی از نسلی صحبت می‌شود که زندگی‌شان با رسانه‌های دیجیتال اشباع شده است. ممکن است بارها و بارها واژه بومیان دیجیتال را شنیده باشید. به‌راستی بومیان دیجیتال چه کسانی هستند؟ بنا بر ادعای برخی از پژوهش‌ها، سبک یادگیری این نسل تغییر یافته و از متن به تصویر تغییر جهت داده است. تجربه بومیان دیجیتال در جهان به‌شدت با مهاجران دیجیتال که فناوری به زندگی‌شان اضافه شده تفاوت دارد. افراد این نسل در ایران چه کسانی هستند؟ چه ویژگی‌هایی دارند؟ چه رسانه‌هایی را ترجیح می‌دهند؟ با توجه به این تغییرات به یادگیرندگان این نسل چگونه آموزش دهیم؟ این مقاله در ادامه به چنین سؤالاتی پاسخ می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: بومیان دیجیتال، نسل شبکه، فناوری‌های ترجیحی، تربیت رسانه‌ای

بومیان دیجیتال چه ویژگی‌هایی دارند؟

طی دو دهه اخیر، در دنیا از نسل جدید یادگیرندگان تحت عنوان‌های متعددی چون هزاره‌گرایان، بومیان دیجیتال، نسل شبکه و ۴۸ اصطلاح دیگر یاد شده است (گالاردو؛ مارکس، بولن و استریچ بوس، ۲۰۱۵). هر چند اصطلاح بومیان دیجیتال در بین محققان این حوزه متداول‌تر است، اما بررسی مجموع یافته‌ها نشان می‌دهد که در محیط‌های دانشگاهی، این نسل را به‌عنوان یادگیرنده دیجیتال می‌شناسند. به گفته برخی محققان، افراد این نسل کسانی هستند که زندگی‌شان در فناوری غوطه‌ور شده است. آن‌ها دارای توانایی برقراری ارتباط به صورتی متفاوت، استفاده از زبان نوشتاری متفاوت، تعامل و معاشرت به صورتی متفاوت و درکی متفاوت از نویسندگی (به‌عنوان مثال در اینستاگرام و ...) هستند (گینز، ۲۰۰۷). در مجموع می‌توان ویژگی‌های این نسل را در چهار دسته (۱) رشد با فناوری؛ (۲) راحتی با چندکاری؛ (۳) اتکا بر تصویر در ارتباطات و (۴) بازخورد فوری (تتو، ۲۰۱۳) خلاصه کرد.

سرعت ارتباطات و دسترسی به اطلاعات و برآورده شدن نیازهای این نسل از طریق شبکه وب، به‌گونه‌ای افراد این نسل را تغییر داده است که به‌سختی می‌توانند انجام آهسته کارها و زمان انتظار زیاد را تحمل کنند. از ویژگی‌های تحصیلی این نسل می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۱. فراوانی و توانمندی استفاده از اینترنت برای اهداف یادگیری رسمی و غیررسمی (راپتی و کانتونی، ۲۰۱۰)؛ ۲. ترجیح فعالیت‌های یادگیری گروهی (ویلکرسون، ۲۰۱۴)؛ ۳. تفکر درباره انتقال تجربه‌های یادگیری (فرند، ۲۰۰۰)؛ ۴. نیاز به دستورالعمل‌های شفاف در تکالیف درسی (دی بارد، ۲۰۰۴)؛ ۵. سبک یادگیری و ترجیحات جدید برای دانستن (اولینگر، ۲۰۰۳)؛ ۶. پرنسکای، ۲۰۰۱)؛ ۷. یادگیرندگی تجربی.

این نسل دوست دارند یادگیری‌شان از طریق انجام‌دادن باشد تا از طریق گوش‌دادن به معلم یا خواندن از روی کتاب. وقتی از نسل جدید یادگیرندگان در کلاس‌ها صحبت می‌شود، بسیاری از محققان ویژگی‌های یادگیری متفاوتی چون بی‌قراری، چندکاری و مهارت‌های سطحی را در توصیف نسل جدید مطرح می‌کنند و معتقدند این نسل از نسل‌های یادگیرندگان گذشته مستقل‌اند. آن‌ها بی‌انگیزه‌اند.

به نظر می‌رسد آموزش و تدریس به سبک‌های گذشته برای یادگیرندگان نسل فعلی جوابگو نیست. زندگی نسل جدید چنان با رسانه‌های دیجیتال اشباع شده است که بنا بر ادعای برخی پژوهش‌ها، موجب تغییر سبک یادگیری آنان هم شده است (دده، ۲۰۰۵؛ کار، ۲۰۱۲). به‌طوری که این نسل در سبک یادگیری از متن به تصویر تغییر جهت داده است (پالمر، ۲۰۱۱). برخی از محققان ادعا می‌کنند حافظه این نسل تحت تأثیر استفاده از گوگل تغییر یافته است. جست‌وجوی گوگل به سهولت جایگزین به‌خاطر سپاری حقایق و اعداد و ارقام شده است. ویژگی‌های متمایز این نسل چنان بر نظام آموزشی تأثیر گذاشته که محققان این حوزه بر پاسخ‌گویی نظام آموزشی و لزوم تغییر ساختاری آن تأکید دارند و بر این باورند که کمیت و کیفیت استفاده نسل جدید از فناوری اطلاعات و ارتباطات، از نسل‌های پیشین و معلمان آن‌ها متفاوت است و این تفاوت‌ها آن قدر مهم هستند که طبیعت آموزش باید به‌طور اساسی تغییر یابد تا بتواند پاسخگوی نیازهای یادگیرندگان عصر دیجیتال باشد. بومیان دیجیتال می‌خواهند مربیان در انطباق و ادغام فناوری‌های جدید در تدریس خود انعطاف‌پذیر باشند و بپذیرند که استفاده اجتماعی آن‌ها با استفاده آموزشی‌شان مرتبط است (مورگان و بولن، ۲۰۱۱).

فناوری‌های ترجیحی بومیان دیجیتال

این نسل برای جست‌وجوی اطلاعات به سراغ گوگل و پرسش از دوستان در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی می‌روند (ناصری، صرف‌زاده و نوروزی، ۲۰۲۰). یادگیرندگان بومی دیجیتال در بسیاری از کانال‌ها و گروه‌های شبکه‌های اجتماعی عضو هستند و این زمینه تعامل و یاددهی و یادگیری را برای آن‌ها میسر می‌کند (اسپرینگر، ۲۰۱۰). وقتی افراد این نسل در یک وب‌سایت به جست‌وجو می‌پردازند، بیشتر رویکرد دیداری دارند و به علائم و سایر نمادهای گرافیکی توجه می‌کنند و صرفاً به دنبال اطلاعاتی هستند که لازم دارند (تپ اسکات، ۲۰۰۹). پژوهش‌های بسیاری تأکید کرده‌اند، نسل جدید یادگیرندگان، رسانه‌های جدید را بسیار سریع می‌پذیرند. به گفته لوون (۲۰۱۱)، مربیان نیز در سراسر جهان به‌طور مداوم اعلام کرده‌اند که یادگیرندگان نسل جدید با رسانه‌های الکترونیکی بیشتر ارتباط برقرار می‌کنند.

